

на экономическая интерпретации позиций исследуемых предприятий. Сформированы стратегические ориентиры развития хлебопекарных предприятий в условиях их склонности к инновационному риску и устойчивости параметра технологического прогресса.

Ключевые слова: моделирование, стратегический анализ, склонность к инновационному риску, хлебопекарная отрасль.

Тkach U. V.

Ternopil National Technical University named after Ivan Pul'uj

FORMATION OF STRATEGIC BENCHMARKS OF BAKERIES DEVELOPMENT UNDER THEIR SUSCEPTIBILITY TO INNOVATIVE RISK

Summary

Strategic matrix models in the context of strategic guidelines of bakeries in terms of their propensity to innovation risk are researched and developed. Matrix «propensity to innovative risk – compliance with technological progress» is formed and enterprises positioning on its quadrants is made. The economic interpretation of the position of the studied companies is carried out. The strategic goals of bakeries in terms of their propensity to innovative risk and sustainability parameters of technological progress are formed.

Key words: modeling, strategic analysis, propensity for innovative risk, bakery industry.

УДК 658.512.3

Тропiцина Ю. С.

Харківський національний економічний університет

ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ АУТСОРСИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Проаналізовано загальний стан ринку аутсорсингових послуг. Виділено ключові фактори розвитку аутсорсингу в Україні. Визначено вплив законопроектів України на аутсорсинг. Досліджено галузі, в яких сьогодні використовується аутсорсинг в Україні.

Ключові слова: аутсорсинг, аутсорсер, аутстафінг, безпечна угода, логістика, фріланс.

Постановка проблеми. За останні роки в Україні попит на надання аутсорсингових послуг значно збільшився. Близько 15 років тому було складно уявити Україну, яка займає лідируючі позиції світового аутсорсингового ринку, оскільки передумов для цього не було ні в сфері забезпечення інвестиційної привабливості, ні в освіті, ні в промисловості, ні в державній політиці тощо. На сьогоднішній день в названих галузях мало що змінилося в кращу сторону, проте сьогодні Україна впевнено посідає провідні позиції на світовому ринку аутсорсингу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У статті використовувалися наукові результати, отримані вітчизняними і зарубіжними вченими, такими як Е. Андерсон, Б. А. Анікін, Ж.-Л. Бравар, В.В. Висоцький, А.Г. Загородній, С. Клементс, Є. Куцин, Р. Морган, О.С. Петрицька, Х. Соллі-Сетера, Е. Спарроу, Б. Трінкл, Дж. Б. Хейвуда та ін. Актуальність даної теми підтверджується також великою кількістю статей, опублікованих у різних виданнях які торкаються огляду вітчизняного ринку аутсорсингу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне внеску дослідників у вивченні даного питання, необхідно зазначити, що аналіз ринку аутсорсингових послуг в Україні залишається дискусійним. Проте, проаналізувавши роботи вчених, можна зробити висновки про недостатню увагу вчених на фактори, що вплинули на розвиток аутсорсингового ринку в Україні, а також на взаємозв'язок закону та аутсорсингу.

Мета статті. Аналіз розвитку та оцінка сучасного стану ринку аутсорсингових послуг в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні активно розвивається в Україні фріланс (вільний графік роботи). У наші дні він дуже популярний. Цей вид зайнятості вигідний обом сторонам, оскільки працівник має можливість самостійно коригувати свій робочий графік, а також працювати вдома. Роботодавець оплачує виконану роботу за фактом її виконання, при цьому уникаючи постійних щомісячних платежів, які не гарантують виконану роботу. Українці посіли третє місце у світі, в списку найбільш високооплачуваних фрілансерів. Перше місце займають Сполучені Штати Америки, друге належить Індії. Слідом за Україною йдуть Пакистан, Великобританія, Канада.

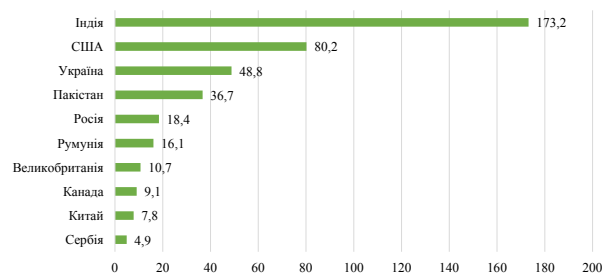

Рис. 1. Оборот послуг фрілансерів у світі, \$ млн [1]

Необхідно відзначити, що велика частина українських аутсорсерів є фахівцями у сфері ін-

формаційних технологій (ІТ). За останні кілька років, ринок експорту програмного забезпечення зріс на 45%. Розвиток інформаційних технологій і комунікацій є одним з ключових чинників зростання продажів. Відсутність техніки або велика її кількість, а також повільний інтернет залишилися в минулому. Сьогодні всі мають можливість користуватися електронною поштою, Skype, Viber та ін., що дозволяє швидко відправляти важливі повідомлення, а також стежити за останніми новинами. Також в сучасному світі дуже активно розвиваються хмарні технології. Вони затребувані компаніями, які розміщують свої бази даних на серверах зовнішніх фірм.

Наступним фактором розвитку стала дешева робоча сила в Україні. Зарплата українських працівників у середньому в півтора-два рази менше ніж у Європейському Союзі або США. Криза 2008 року вплинула на сьогоднішню заробітну плату українців. У ті роки бізнес практично не розвивався, а більшість компаній взагалі були змушені жити в рамках жорсткої економії. Саме тому сьогодні закордонні компанії створюють свої філії в нашій країні. Такі підрозділи створюються з метою як передачі ім функцій головного офісу, так і з метою виконання ними другорядних завдань.

Третім впливовим чинником розвитку аутсорсингу в Україні є проблема власної реалізації розробників. На жаль, вони довгий час не були затребувані українськими підприємствами. Важливим є той факт, що розвитку ІТ-технологій допомогло саме піратство. В Україні ніколи не було прийнято купувати дорогі ліцензійні програми, і саме через це стався відтік інтелекту за кордон країни.

Аутсорсинг – це ...

- обумовлене договором використання матеріальних засобів, майна та знань третьої особи
- з гарантованим рівнем їх якості, гнучкості та цінності вартісних критеріїв і оцінок
- для надання послуг, які раніше надавалися внутрішніми силами компанії,
- з можливим переходом існуючого персоналу до постачальника послуг
- та/або трансформація/оновлення процесів і технологій, що підтримують бізнес [2, с. XXII].

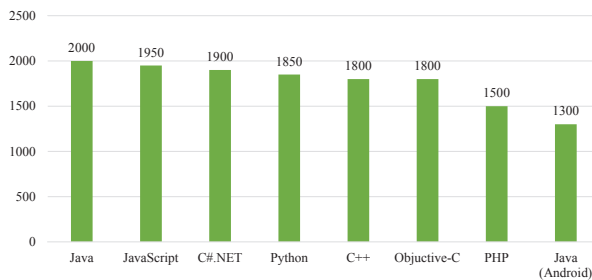

Рис. 2. Зарплати розробників ПЗ в Україні, залежно від мови програмування, \$ [1]

У будь-якому форматі відносин можна виділити плюси і мінуси. Коли компанія-замовник підписує договір із зовнішньою фірмою, вона отримує кваліфікований персонал/співробітника, який не потребує у навчанні, що дозволяє заощадити час і гроші. Найчастіше фірма-аутсорсер вже має напрацювання і пропозиції, які відразу можуть бути застосовані до фірми замовника. Використання аутсорсингу дозволяє компанії зосередитися на основній діяльності яка приносить

дохід, при цьому максимально мінімізувати непрямі витрати на другорядні функції. До того ж при використанні співробітників аутсорсингової компанії фірма-замовник має можливість отримати незалежну оцінку певних процесів всередині своєї компанії.

Якщо подивитися з іншого боку, то залучення компанії, що надає аутсорсингові послуги, абсолютно не гарантує успішне виконання переданих на аутсорсинг завдань. Аутсорсинг – це ризик як для компанії-замовника, так і для компанії-аутсорсера. Одна з головних проблем – це контроль якості і термінів виконання роботи. Саме тому більшість фірм перед підписанням довгострокового договору, користуються тимчасовим співробітництвом, після якого роблять висновки щодо ефективності спільної праці. Також замовник буде розуміти, чи зможе він надалі контролювати виконання робіт.

Важливо відзначити, що при передачі неключових функцій компанії-аутсорсеру замовник завжди матиме ризик втрати конфіденційної інформації. Тому, перш ніж залучити стороннього аутсорсера, необхідно все ретельно зважити і обміркуювати.

Інформаційні технології можна назвати головною сферою використання аутсорсингу. Компанія Gartner провела дослідження світового ринку ІТ-аутсорсингу. У 2012 році обсяг становив 252 млрд. дол. США, в 2013 досяг 288 млрд. дол. США. Україна займає четверте місце в світі з експорту програмного забезпечення. Перші три місця належать Індії (34), Китаю (28) і Росії (2,7). За інформацією дослідників і фахівців, обсяг ІТ-ринку в Україні на сьогоднішній день складає понад 1,8 млрд. дол. США. У даній сфері задіяно близько 30-40 тисяч фахівців [1]. Офіційно зареєстровано в Україні 3,4 тисячі компаній. Оцінювати даний ринок досить складно, тому що не всі фірми зареєстровані офіційно і багато хто працює в тіні, у зв'язку з цим наведені цифри досить умовні. Найбільшими аутсорсинговими компаніями в Україні є GlobalLogic, Eram, Ciklum, Luxoft, Softserve. У кожній з них працює більше чотирьох тисяч співробітників. Вони надають найширший спектр послуг з сучасному програмному забезпеченні.

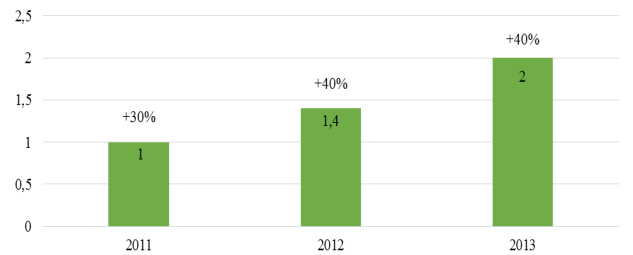

Рис. 3. Обсяг експорту програмного забезпечення в Україні, \$ млрд [1]

Уряд України сприяє розвитку ІТ-ринку, так як розуміє, що майбутнє стоїть за інформаційними технологіями. Наприклад, у квітні 2013 року був підписаний договір з Ірландією про скасування подвійного оподаткування у сфері ІТ. Даний договір став сприяти розвитку більш ефективних і продуктивних взаємин, оскільки Ірландія входить до десятки країн лідерів з експорту програмного забезпечення.

У 2012 році стався головний поштовх до розвитку ІТ-ринку. Верховна Рада України внесла

зміни до Податкового кодексу: скоротила податок на прибуток до 5% і звільнила від оплати податку на додану вартість [3].

Взагалі питання про оподаткування ІТ-компаній є досить проблемним. Фірми, що працюють в галузі інформаційних технологій такі ж, як і інші компанії, в області оптимізації податків. Часто працівники оформлюються як приватні підприємці, в результаті державний бюджет недоотримує величезні суми. Співробітники в цих компаніях офіційно не працевлаштовані і, отже, соціально не захищені.

При перевірці аутсорсингу приділяють особливу увагу. З його допомогою дуже легко ввести в бізнес підставні юридичні особи. З їх допомогою створюються фіктивні договори і частина доходів за ним залишається всередині компанії, а також за допомогою аутстафінгу можна легко оптимізувати податки.

Аутстафінг – це окремий вид аутсорсингу. Існують компанії-аутсорсери які надають своїх співробітників фірмі-замовнику для виконання певних функцій. Співробітник, який працює за договором-аутстафінгу, офіційно не входить до штату фірми, але при цьому виконує завдання компанії-замовника. Відповідальність він також несе перед замовником. Саме на такій основі часто в компаніях працюють консультанти з різних напрямів.

До 2011 року особливо популярні були вигадані суб'єкти підприємницької діяльності. За допомогою фізичних осіб підприємства переводили в готівку гроші. Тому, коли Верховна Рада внесла зміни до Податкового кодексу, більшість була обурена і не згодна з поправками. Зміни торкнулися скорочення сфер діяльності, в яких вони могли надавати свої послуги [3]. Такі нововведення жодним чином не торкнулися ІТ-сфери, хоча спочатку держава таки планувала обмежити використання спрощеної схеми оподаткування в даній галузі.

Фріланс – це віддалена робота в мережі Інтернет: замовник і виконавець знаходяться один від одного на будь-якій відстані, а всі операції здійснюються і координуються за допомогою мережі Internet [4]. Фрілансери пропонують свої послуги самим різним компаніям. Даний вид діяльності може бути як основним джерелом доходу, так і додатковим. Звичайно, він має свої плюси і мінуси.

Отже, спочатку про мінуси.

– Робота фрілансера нестабільна, сьогодні може бути море роботи і пристойний заробіток, а завтра ситуація змінюється і фрілансер залишається без засобів до існування.

– Навіть коли робота є, фрілансер витрачає багато часу на абсолютно не пов'язані з його професійними навичками дії, наприклад, на пошук замовників і подальшу переписку з ними.

– Не всі замовники порядні. Фрілансерам потрібно бути готовими до ситуацій, коли відмовляються платити за виконану роботу. При цьому їм цілком можуть використовувати навіть без згоди виконавця.

– При віддаленій роботі фахівець позбавлений можливості спілкування з колегами для обміну досвідом та спільного вирішення проблемних завдань, наслідком цього може стати технологічне відставання як професіонала.

– Також не слід забувати, що, працюючи вдома самостійно, фрілансер практично є підприємцем, і відповідальність за сплату податків повністю лежить на ньому.

Тепер про плюси віддаленої роботи.

– Фрілансер сам собі керівник. Відповідно, він володіє досконалою свободою планування свого життя, свого навантаження і, як наслідок, своїх заробітків.

– Працюючи віддалено, фрілансери мають можливість вибирати роботу собі до смаку, максимально урізноманітнити свою трудову діяльність, що практично виключено при роботі в офісі, де співробітник найчастіше має вирішувати вузький спектр завдань.

– Один з мінусів (необхідність займатися непрофесійною діяльністю) обертається плюсом – оскільки між фрілансером і замовником немає менеджерів, керівників, маркетологів, бухгалтерів та інших посередників, він і заробляє більше, адже йому немає потреби оплачувати їх працю – він її виконує сам.

– Імовірність щасливого випадку. Якщо фортуна повертається обличчям, фрілансеру може трапитися можливість отримати надприбуток, а офісний співробітник таких можливостей позбавлений, адже весь потік інформації про потенційні замовлення на шляху до рядового виконавця проходить через директора, менеджера та ін. [4].

На великих і популярних сайтах з пошуку роботи практикується послуга безпечної угоди для фрілансерів. З її допомогою виконавець може отримати гарантії з оплати праці, але питання соціальних послуг ніхто гарантувати не зможе.

Безпечна угода укладається безпосередньо між замовником і фрілансером, де посередником є сайт з пошуку роботи. На рахунок сайту замовник вносить суму оплати. Після виконання роботи фрілансер отримує зарплату, але за вирахуванням відсотків, які залишає собі посередник.

5 вересня 2013 р. Верховна Рада України прийняла в першому читанні законопроект № 2118а, яким пропонується ввести ліцензії на аутсорсинг в Україні. Відповідно до даного законопроекту, компанії зможуть залучати аутсорсерів тільки за наявності ліцензії, яку видаватиме Державна служба зайнятості. Для цього фірма зобов'язана надати дані за розміром заробітної плати штатного співробітника. Розмір зарплати фрілансера не повинен бути менше [5].

Законопроект приймається з метою захистити виконавців (аутсорсерів). Але, на жаль, такий крок може значно зменшити попит на позаштатних співробітників тому, що вигода компанії-замовника буде мінімальною, або буде відсутня взагалі.

Також не варто забувати про питання ліцензійного програмного забезпечення. Якщо великі компанії найчастіше, у своїй роботі використовують ліцензійні програми, то малі фірми і фрілансери, практично в 100% випадків, користуються неліцензійними програмами. Це пов'язано з дорожнечою оригінальних продуктів. З цього випливає, що виробники програмного забезпечення несуть збитки, а держава недоотримує податки, що тягне за собою відставання в розвитку внутрішнього ринку України.

Сьогодні аутсорсинг в Україні використовується не тільки в ІТ-сфері. Українські компанії користуються залученням сторонніх компаній в самих різних сферах.

Бухгалтерський облік. Такі послуги використовує малий і середній бізнес. Найчастіше це приватні підприємці на єдиному податку. Вони не мають можливості і необхідності утримувати бухгалтера в штаті. Великому бізнесу цікавий

незалежний аудит, тому він залучає зовнішні фірми.

Довгострокове співробітництво з юридичними фірмами також можна назвати аутсорсингом. Даним видом послуг користуються великий, середній і малий бізнес. Великі підприємства користуються як разово, так і на постійній основі. Для середніх і малих підприємств – це економія коштів.

Наступний вид аутсорсингу характерний для українських компаній – це підбір персоналу. Існує дуже велика кількість фірм (рекрутингових агентств), які виконують функції служби зайнятості та відділу кадрів. До того ж з їх допомогою можна підшукати стажиста на заміну ще працюючого співробітника, при цьому зберігаючи конфіденційність.

Логістика. Процвітаюча сфера аутсорсингу. Навіть великі компанії користуються даним видом послуг. Утримання великої кількості автомобілів не завжди вигідно.

Колл-центри – вид аутсорсингу, який користується величезною популярністю. Перше місце у світі посідає Індія з надання даного виду послуг. В Україні з кожним днем стає все більше і більше колл-центрів різних компаній світових лідерів.

Крім цього, в Україні було проведено спеціалізоване дослідження, яке показало, що 36% опитаних передають на аутсорсинг різні виробничі процеси, в тому числі [6]:

- IT-послуги – 40,5%
- Логістику – 35,1%
- Ресурсне забезпечення власних виробничих процесів – 27%
- Маркетингові бізнес-послуги – 21,6%
- Рекрутмент – 18,9%
- Бухоблік – 13,5%
- Розрахунок зарплат – 13,5%
- Оброблення та систематизація інформації (сюди входить організація аутсорсингових гарячих ліній) – 8,1%,
- Аутсорсинг медичних представників – 8,1%
- Кадрове діловодство та облік кадрів – 5,4%
- Різні адміністративні функції – 2,7%

Крім цього, 31% опитаних засвідчили, що користуються послугами залученого персоналу, в

тому числі 48,4% – на короткострокові проекти, 35,5% – на довгострокові проекти, 29% – з оформленням персоналу в штат провайдера.

Опитування свідчить про те, що 41,2% респондентів, задіявши аутсорсингові послуги, економлять власні ресурси, 37,6% домоглися оптимізації і прискорення бізнес-процесів, 32,9% – підвищення ефективності, 14,1% – поліпшення якості та контролю за робочими процесами, 14,3% помітили, що його застосування дає можливість користуватися рішеннями, заснованими на новітніх досягненнях галузі.

Респонденти оцінювали також рівень задоволеності послугами аутсорсингу в Україні. Перше місце в рейтингу вони віддали аутсорсингу функцій обробки та систематизації інформації, який отримав 5 балів з 5 можливих. Далі слідує аутсорсинг послуг з розрахунку зарплат та ведення бухгалтерії, які отримали по 4,8 бала. 4,4 бали дісталося аутсорсингу послуг обліку кадрів і кадрового діловодства та IT-аутсорсингу.

Висновки і пропозиції. В Україні аутсорсинг розвивається досить швидко. Різні види аутсорсингу набувають популярності у великому, середньому та малому бізнесі. Вітчизняні розробники, користуються величезним попитом не тільки у себе вдома, але і в США і ЄС. Незважаючи на це, в Україні також залишається велика нестача професіоналів в області IT. Більшість з них їдуть працювати за кордон тому, що там вони мають можливість продати свої «мізки» на багаче, ніж в Україні. Для того щоб попит на них був задоволений, великі організації створюють власні компанії з підготовки кваліфікованих кадрів, тому що українські підприємства все частіше використовують аутсорсинг у своїй діяльності. У сьогоднішніх умовах попит на сучасні технології дуже великий. Недолік компетентних кадрів досить болісно переносить внутрішній ринок України, враховуючи фіскальну недосконалість законодавства, яка призводить до перевищення повноважень контрольованими органами. Незважаючи на це, аутсорсинг має всі можливості для подальшого успішного розвитку на українському ринку. У наступних наукових дослідженнях необхідно розглянути підходи до визначення і оцінки якості аутсорсингу в Україні.

Список літератури:

1. Колдовский В. IT-аутсорсинг в Украине: не благодаря, а вопреки / В. Колдовский [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ko.com.ua/it-aoutsorsing_v_ukraine_ne_blagodarya_a_vopreki_79367>.
2. Бравар Ж.-Л. Эффективный аутсорсинг. Розуміння, планування та використання успішних аутсорсингових відносин: пер. з англ. / Ж.-Л. Бравар, Р. Морган. – Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2007. – 288 с.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>>.
4. Рязанкина Н. Фриланс – что это такое? / Н. Рязанкина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <<http://www.bid.ru/internal.php?id=506>>.
5. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>>.
6. Литвинов М. Аутсорсинг в Украине достиг миллиардных долларовых оборотов / М. Литвинов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <<http://cartli.com.ua/articles/523-aoutsorsing-v-ukraine-dostig-milliardnyh-dollarovykh-oborotov.html>>.

Тропицына Ю. С.

Харьковский национальный экономический университет

ОБЩИЙ АНАЛИЗ РЫНКА АУТСОРСИНГОВЫХ УСЛУГ В УКРАИНЕ

Резюме

Проанализировано общее состояние рынка аутсорсинговых услуг. Выделены ключевые факторы развития аутсорсинга в Украине. Определено влияние законопроектов Украины на аутсорсинг. Исследованы области, в которых сегодня используется аутсорсинг в Украине.

Ключевые слова: аутсорсинг, аутсорсер, аутстаффинг, безопасная сделка, логистика, фриланс.

Tropitsyna Yu. S.

Kharkov National University of Economics

GENERAL MARKET RESEARCH OF OUTSOURCING SERVICES IN UKRAINE

Summary

Analyzed the general state of the market of outsourcing services. Highlights the key factors in the development of outsourcing in Ukraine. Determined the influence of the legislation of Ukraine on outsourcing. Research the area in which today is used outsourcing in Ukraine.

Key words: outsourcing, outsourcer, outstaffing, secure transaction, logistics, freelancing.